

dr. Koncz Katalin, egyetemi tanár

A koronavírus világjárvány-helyzet az Európai Unióban és Magyarországon a statisztikai adatok tükrében, 2020. júliusban

A koronavírus betegséget (COVID-19-et) az újtípusú koronavírus (SARS-CoV-2) okozza, amit a kínai hatóságok 2019 végén azonosítottak. Az Egészségügyi Világszervezet 2020. március 11-én nyilvánította a betegséget világjárvánnyá. A koronavírus a vírusok széles családjához tartozik, amely emberek és állatokat egyaránt támad. Ma már széles körben ismert, hogy a súlyosabb lefolyás és a halálos kimenetel tekintetében elsősorban az idős emberek, főként, akik szív- és érrendszeri problémákban, cukorbetegségben érintettek, valamint a krónikus tüdőbetegek és rákbetegek veszélyeztetettek.

A kezdeti bizonytalanságot követően a hivatalos információ szerint a járvány a kínai Vuhan városból indult, de számtalan egyéb felfogás látott napvilágot az elmúlt hónapokban. Sok helyen folynak biztató klinikai kísérletek az oltóanyag kifejlesztésére. Július végi hírek szerint számos országban már a fejlesztés korai fázisában előírt módon tesztelik is az oltóanyagot.

A korai megbetegedésektől kezdve a fertőzések és a halottak száma világviszonylatban folyamatosan emelkedik (1. táblázat). 2020. augusztus 4-én az azonosított fertőzöttek száma meghaladta a 18 milliót, a halottak száma a 690 ezret. Európa több országában az átmeneti nyugvást követően a vírus ismét támad, köztük a Magyarországot ölelő országokban is. Hazánkban a július végi állapot szerint kevés az új megbetegedés, és a halottak száma hosszabb ideje nem emelkedett. Kedvező jelenség, hogy emelkedett a gyógyultak aránya és csökkent a halottak aránya a nyilvántartott fertőzöttekhez viszonyítva.

1. táblázat: A koronavírus terjedése a világon, az érintettség jellemzői 2020. július 20. és augusztus 4 között

Jellemzők	2020. július 20	2020. augusztus 4.	Változás %
Azonosított fertőzöttek száma	14 697 228	18 304 554	124,5
Halottak száma	610 098	694 052	113,8
Gyógyultak száma	8 775 137	11 508 854	131,2
Gyógyultak aránya a fertőzöttekhez viszonyítva (%)	59,7	62,9	
Halottak aránya a fertőzöttekhez viszonyítva (%)	4,2	3,8	

Forrás: <https://srv1.worldometers.info/coronavirus/> alapján számítás.

A nemzetközi járványhelyzet a statisztikai adatok tükrében

Három sokoldalú adatbázison tanulmányozható a járványhelyzet régióként és országok szerint. A három forrás adatai némileg eltérnek. A Johns Hopkins University és a WHO adatbázisában mind a nyilvántartott fertőzöttek, mint az elhunytak száma kisebb a Worldometers adatainál (2. táblázat). Magyarországra az adatok mindhárom forrásban megegyeznek. A nemzetközi elemzést a Worldometers 213 országra vonatkozó, folyamatosan frissülő adatbázisra építem. A website-ot 2004-ben az Egyesült Államokban alapították. 34 nyelven ad közre rendkívül sokoldalú adatgyűjteményt a társadalom állapotának legfontosabb jellemzőiről (népesség, egészség, gazdaság, média, környezet, vízháztartás, élelmezés, energia) könnyen áttekinthető rendszerben, sokféle bontásban. Többféle grafikonokon illusztrálja a világ országaira jellemző állapotot. A Céget nemzetközi team vezeti, nagyszámú kutató, fejlesztő, önkéntes működik közre a naprakész adatok rendszerezésében. Az óráról-órára változó járványhelyzetet a forrás folyamatosan követi. A magyarországi adatok ellenőrzése alapján a forrás megbízhatónak minősül.

2. táblázat: Három adatbázis alapadatai 2020. július 25-én a világ egészére és Magyarországra

Adatforrások	Világ összesen		Magyarország összesen	
	Fertőzöttek	Halálozás	Fertőzöttek	Halálozás
Johns Hopkins University	15811700	641243	4424	596
WHO	15581009	635173	4424	596
Worldometers	15969465	643393	4424	596

A járványhelyzet nemzetközi (elsősorban európai uniós) áttekintésére a július közepi időpont látszik reálisnak, mivel az átmeneti megnyugvást követően ismét emelkedni kezdett a megbetegedések száma. A világ több régiójában lanyhulás sem következett be, a megbetegedések száma folyamatosan emelkedik. A nemzetközi összehasonlítást az országok eltérő népességszáma miatt csak egységes mérőszám alapján lehet elvégezni, **a közölt adatok 1 millió főre vonatkoznak**. Megtévesztő a média által közölt információ, amely a népességszámtól függetlenül közli a fertőzöttek és a halottak számát, így a valóságtól eltérő színben tüntet fel országokat.

Fontos felhívni a figyelmet arra, hogy a statisztikai adatokat nemzetközi méretekben nehéz értelmezni, mivel

- nem egységes a fertőzöttek számának kimutatása,
- különböző a tesztelés kiterjedtsége, és
- eltérő az elhunytak nyilvántartása halálozási okok szerint.

Ezért nagyon óvatosan lehet csak az adatokat értékelni és óvakodni kell a messzemenő következtetések levonásától. A fertőzöttek száma alatt a regisztrált fertőzöttek értendők, a tényleges fertőzöttek száma ettől, nem tudni milyen értékben, tér el. A KSH négy orvosi egyetem közreműködésével országos reprezentatív felmérést végzett május első felében, több mint tízezer résztvevővel, a fertőzöttek és átfertőzöttek valós számának megismerése céljából. A felmérés becslése szerint a 14 éves és idősebb (magánháztartásban élő) népességben 2421 fő az aktív fertőzöttek-, 56.439 fő az átfertőzöttek száma. Merkely professzor, a Semmelweis Egyetem rektora több csatornán nyilatkozott arról, hogy a reprezentatív felmérés szerint hazánkban vannak a legpontosabb adatok a fertőzöttség mértékéről.

Járványhelyzet a világon, földrészenként

A nyilvánosan hozzáférhető adatok szerint júliusban az 1 millió főre eső fertőzöttek száma Észak-Amerikában a legmagasabb, ezt követi Dél-Amerika, majd Európa, Ázsia, Afrika és Óceánia a sorrend (3. táblázat). A halálozások száma tekintetében is Észak-Amerika vezet, de másodikként Európa megelőzi Dél-Amerikát, a további sorrend azonos az előbbivel.

3. táblázat: 1 millió lakosra jutó beazonosított fertőzöttek, halálozások száma földrészenként 2020. júliusban (számítás)

Földrész	Beazonosított fertőzöttek	Halálozások	Halálozás/fertőzött (%)
	száma		
Európa	3710	271	7,3
Észak Amerika	13228	550	4,2
Ázsia	809	19	2,3
Dél Amerika	5287	193	3,6
Afrika	594	13	2,1
Óceánia	362	4	1,1
Világ összesen	2026	82	4,1

Forrás: <https://srv1.worldometers.info/coronavirus/> és ENSZ népesedési osztály adatok alapján számítás.

Hogy mennyire nem nyújt objektív képet a halálozások számát a beazonosított fertőzöttekhez mérni, igazolja a mutató földrészenkénti alakulása. Nem valószínű ugyanis, hogy a fejlettebb egészségügyi intézményrendszerrel rendelkező országokban, földrészen nagyobb arányban haláloznak el a fertőzöttek, mint a kevésbé fejlett régiókban. Például Burundiban, ahol az 1 főre jutó GDP a WHO forrás szerint 58 USA dollár (2014 – nincs frissebb adat), az 1 millió lakosra jutó halálozás mértéke 0,08 (Magyarországon 1827 dollár és 62 a vonatkozó adat.)

Fertőzöttség és halálozás az Európai Unióban

A részletes elemzést az Európai Unióra szűkítem, és főként Magyarországra fordítok figyelmet. Az 1 millió lakosra jutó beazonosított fertőzöttek száma tekintetében az első három legkevesbé érintett ország Szlovákia, Görögország és Magyarország. A legalacsonyabb

halálozási arány Szlovákiában volt tapasztalható 1 millió lakosra vetítve (5 fő), az első három ország között van Ciprus és Lettország (16-16 fő). A legkevesebb tesztet Horvátország, Bulgária és Magyarország (25-32 ezer) végezte (3. táblázat). Franciaország, Belgium és Olaszország után a negyedik legmagasabb Magyarországon a halálozások aránya a fertőzöttekhez viszonyítva (13,8). Ezt matematikailag a fertőzöttek kis száma indokolja, ami vélhetően összefügg a tesztelés mértékével. Az összefüggés nem ilyen egyszerű, Mert Belgiumban és Olaszországban kiugróan magas az 1 millió lakosra jutó elvégzett tesztek száma, de egyúttal lényegesen magasabb az 1 millió lakosra jutó halálozások száma is (14- szer illetve 9-szer több, mint Magyarországon). És ha azt vizsgáljuk, hogy a tesztelt lakosokból hány fő minősül fertőzöttnek, akkor az Európai Unió országai között Magyarországon ez a szám a magasabbak közé tartozik. A tesztelt lakosok között csak minden 71-dik volt fertőzött, Svédországban például minden nyolcadik (4. táblázat). További vizsgálat tárgya lehet, hogy ezt a mutatót lehet-e a fertőzöttség mérőszámaként használni. Az, hogy a fertőzöttek számára milyen arányban lesz végzetes a megbetegedés függ továbbá a fertőzöttek korszerkezetétől, nemek szerinti arányától, területi megoszlásától, az egyéb megbetegedéseik súlyosságától. Az, hogy nálunk a halottak nagy aránya került ki az idősotthonokban gondozottakból, akik súlyos állapotban kerültek kórházba (pl. a Pesti úti otthonból), hozzájárul a mutató magas szintjéhez. A kórházba szállított fertőzöttek közül sokan kerültek az intenzív osztályra, és szorultak lélegeztetésre.

4. táblázat: 1 millió lakosra jutó beazonosított fertőzöttek, halálozások és elvégzett tesztek száma az Európai Unió országaiban, 2020. július 19-én (16 órákor)

Európai Unió országai	Beazonosított fertőzöttek	Halálozások	Elvégzett tesztek	Halálozás/ Fertőzött	Elvégzett teszt/Fertőzött fő
	száma			%	
Ausztria	2182	79	83103	3,6	38
Belgium	5496	845	124644	15,4	23
Bulgária	1244	43	29280	3,5	24
Ciprus	859	16	148765	1,9	173
Csehország	1294	33	57726	2,6	45
Dánia	2274	105	225564	4,6	99
Észtország	1523	52	86265	3,4	57
Finnország	1324	59	55258	4,5	42
Franciaország	2676	462	40115	17,3	15
Görögország	382	19	38966	5	102
Hollandia	3010	358	44587	11,9	15

Horvátország	1036	29	24901	2,8	24
Írország	5212	355	111476	6,8	21
Lengyelország	1060	43	51180	4,1	48
Lettország	632	16	95982	2,5	151
Litvánia	710	29	177360	4,1	250
Luxemburg	8753	177	532319	2	61
Magyarország	449	62	31871	13,8	71
Málta	1531	20	254535	1,3	166
Németország	2417	109	82158	4,5	34
Olaszország	4039	580	102594	14,4	25
Portugália	4746	165	138646	3,5	29
Románia	1948	105	49849	5,4	26
Spanyolország	6573	608	128892	9,3	20
Svédország	7650	556	67491	7,3	8
Szlovákia	362	5	43995	1,4	121
Szlovénia	936	54	58637	5,8	63

Forrás: <https://srv1.worldometers.info/coronavirus/>. Letöltés: 2020. július 19.

Vizsgáltam, hogy van-e kapcsolat a három mutató között. Az Európai Unió 27 országát három egyenlő csoportra osztottam. Feltételezésem szerint a fertőzöttek száma összefügg az elvégzett tesztek számával, mert minél több tesztet készítenek, annál több fertőzöttet tárhatnak fel. De hogy milyen az arány a beazonosított fertőzöttek és a ténylegesen átfertőzöttek száma között, azt semmilyen módon nem lehet pillanatnyilag kimutatni. Magyarországon például júliusban 4 ezer fölötti volt az azonosított fertőzöttek száma, Merkely professzor a reprezentatív felmérés alapján több tízezres átfertőzöttségről nyilatkozott.

Azt feltételeztem továbbá, hogy minél több a fertőzött, annál nagyobb az esély a halálra, főként, ha a fertőzöttek körében magas az időskorúak aránya, akik más alapbetegségekkel is nagyobb arányban rendelkeznek. A bizonyított fertőzöttség és a halálozás közötti kapcsolatot nehéz kimutatni, mert nem lehet tudni a pontos halálokat. Nem tudjuk, hogy a járvány alatt az azonosított COVID fertőzöttek és az egyéb elhunytak, akár otthoni, akár kórházi eseteknél, hány boncolás maradt el. A statisztikák ilyenkor az első halálkeletkezési

feljegyzés alapján készülnek. A hazai KSH adatok szerint 2019-ben havonta összesen 10792 fő, negyedévenként 32376 fő hunyt el.

Az elvégzett tesztek és a fertőzöttek között láthatóan van összefüggés az Európai Unió országaiban, de a kapcsolat közepesnél gyengébb. Mindhárom csoportban 5 ország tekintetében van összefüggés a tesztek száma és az igazolt fertőzöttek között (ugyanabba az ország csoportba tartoznak mindkét kritérium szerint), 4 országban nincs. A halálozások száma és az igazolt fertőzöttek között már egyértelmű kapcsolat mutatható ki. Az azonosított fertőzöttek egészségügyi látókörbe kerültek, sorsuk nyomon követhető a haláloki nyilvántartás bizonytalanság mellett is. Az alacsony számú fertőzött-alacsony halálozás, valamint a közepes fertőzött-közepes halálozás csoportba 6-6 ország tartozik. 3-3 ország – köztük Magyarország – kilóg a csoportból, nincs egyértelmű összefüggés a két mutató között. Egyértelmű az összefüggés a magas igazolt fertőzöttséget mutató országokban, ahol a halálozások száma egyaránt magas minden idetartozó 9 országban.

A magyarországi járványhelyzet jellemzői

Magyarország a vizsgált időpontban az Európai Unió 27 tagországa között az 1 millió lakosra jutó igazolt fertőzöttek alapján Szlovákia és Görögországot követve, a harmadik helyet foglalja el (449 fő) a vizsgált időpontban. Az ugyancsak 1 millió főre jutó halálozás alapján a 14-dik (62 fő). Magyarországon a járványgörbe meredek emelkedés után április 10-én érte el a csúcspontját a napi új regisztráltak tekintetében (210 fő). Júniusban kezdett laposodni a görbe, majd a folyamatos csökkenés nyomán a hónap végén a napi újonnan igazolt fertőzöttek száma 10 körül ingadozott. Július elején 10 alá esett, a hónap közepén némi ingadozással 10 fölé, esetenként 20 fölé emelkedett.

Budapesten több áldozatot szed a vírus, mint az ország egyéb területein összesen. Ez a jellegzetesség nem kirívó, a világon mindenütt a nagyvárosokban veszélyeztetettebb a lakosság. Mivel az áldozatok főként az idősek körében kerülnek ki, ebből is következően a fő fertőzési gócpontok az idősotthonok és a kórházak.

Járványkezelési technikák a világ országaiban

Az Európai Unió késve és lenyhán reagált a járványra, a nemzetgazdaságok befelé fordultak, saját megoldásokat kerestek. A járványkezelési technikák három csoportja különböztethető meg. Az első csoportba azok az országok tartoznak, amelyek a járvány kitörését követően viszonylag hamar széleskörű intézkedéseket hoztak. Ide tartozik például Kína és Magyarország. A második csoportba tartozó országokban megkésve hoztak széleskörű intézkedéseket, mint például Olaszországban és Spanyolországban. A harmadik csoportba tartozó országok a „nyájimmunitásra” törekedtek, szinte semmilyen korlátozást nem vezettek be, rábízták a lakosságra a járvány kezelését. Ennek a csoportnak a legjellegzetesebb képviselője Svédország. A járvány terjedési sebességében, és kiterjedtségében a járványkezelési technikák mellett fontos szerepet játszik az egészségügyi dolgozók felkészültsége, elkötelezettsége, és a lakosság kulturális, társadalmi beállítódásából következő fegyelmezettsége. A COVID1001 szakértő csapata oxfordi tanulmánya hivatkozva arra utal,

hogy a járvány megfékezéséhez a tüneteket mutató fertőzöttek 60 százalékának azonnali elkülönítése szükséges, és a fertőzöttek kapcsolatainak felét kell azonosítani és elkülöníteni.

A tapasztalatok szerint azokban az országokban volt kezelhető a járvány és járt viszonylag kevés számú áldozattal, akik a járvány megjelenését követően kiterjedt intézkedéseket hoztak, és a lakosság fegyelmezetten követte az előírásokat, javaslatokat. A későn ébredő országokra hirtelen tört rá a járvány, súlyos kihívások, esetenként megoldhatatlan feladatok elé állítva az egészségügyi rendszert. Svédországi tapasztalatok szerint nem valósult meg a „nyájimmunitás”, a laza intézkedések mellett is alacsony az átfertőzöttség. A nyilvántartott fertőzöttek és a halálozási arány tekintetében az Európai Unióban az utolsó harmadban, helyezkedik el, július 30-án 79782 volt a nyilvántartott fertőzöttek száma és 5730 a halottak száma. 1 millió lakosra számítva 17-szer annyi az azonosított fertőzöttek száma, mint Magyarországon, és 9-szer többen haltak meg. Csak 2,4-szer több tesztet végeztek.

A Kormány hazánkban is széleskörű intézkedéseket hozott részben a lakosság helyzetének könnyítésére, részben a gazdaságra ható kedvezőtlen hatások mérséklésére. Első lépésként létrehozta a fertőzés elleni védekezésért felelős szervezetet, az Operatív törzset, amely első ülését január 31-én tartotta meg. Március 11.-én kihirdette a veszélyhelyzetet, és folyamatosan hozott szigorú intézkedéseket. Forrást különített el a járvány elleni védekezésre. Az intézkedések teljes spektrumának bemutatása meghaladja a tanulmány kereteit. Csak tallózom a fontosabb, a lakosság széles rétegeit érintő intézkedések között, önkényes csoportosítást alkalmazva a könnyebb áttekinthetőség céljából.

- *Az egészségügyet érintő intézkedések.* Látogatási tilalmat rendeltek el a kórházakban. Kijelölték a fertőzöttek kezelésére szolgáló osztályokat. Felkutatták a fertőzöttek kapcsolatait, karantént rendeltek el az enyhén megbetegedettek és a feltárt kapcsolatok számára. Járványügyi intézkedéseket hoztak az idősothonok védelmében. Szabályozták az egészségügyi ellátás igénybevételét és a recept felírást és kiváltást. Kórházparancsnokok felügyelik az egészségügyi készletgazdálkodást. Felkészítették az egészségügyet a tömeges megbetegedések kezelésére, ágyakat szabadítottak fel szükség esetére. Folyamatosan vásároltak maszkokat, légzőkészülékeket, elsősorban Kínából. Kiskunhalason mobil járványkórházat építettek fel. Július elsejével bruttó 500 ezer forintos egyszeri juttatást kaptak az egészségügyi dolgozók, a járványkezelésben végzett áldozatos munkájukért.
- *A lakosságot közvetlenül érintő intézkedések.* Kijárási korlátozást vezettek be, korlátozták a boltok nyitva tartását, külön időszávot nyitottak a 65 éven felüli vásárlók számára. Betiltották a nagy létszámú rendezvényeket, bezárták az éttermeket, szórakozóhelyeket, játszótereket. Kötelezővé vált a szájmazsk viselése és a távolságtartás. Felfüggesztették a végrehajtásokat és kiköltöztetési moratóriumot rendeltek el, a hiteltörlesztés határidejét december 31.-ig kiterjesztették. Családtámogatási intézkedéseket hoztak. Szabályozták a személyes ügyintézés rendjét a kormányhivatalokban.

- *Az oktatási, kulturális intézményeket érintő intézkedések.* Elsőként az egyetemeket zárták be, majd a kulturális intézményeket, iskolákat, gyermekintézményeket. Széles körben alkalmazták az online oktatást, és vizsgalehetőséget.
- *A gazdaságot érintő intézkedések és gazdaságélénkítő programok.* Felfüggesztettek több repülőjáratot, majd lezárták a repülőteret, csakúgy, mint a határokat. Gazdaságvédelmi akcióterv készült. Egyszeri adóval és ideiglenes adóelvonással kötelezték szervezeteket a terhekből történő részvállalásra. A járvány kedvezőtlen gazdasági hatásának mérséklésére közterhekkal kapcsolatos könnyítések, és adócsökkentés lépett életbe. Bizonyos adókat a legjobban sújtott szervezetek számára elengedtek. Kisvállalkozók adókedvezményeket kaptak Bértámogatást vezettek be egyes szektorokban. Adómentességet biztosítottak az adományozás céljára. Az agrárium talpon maradását kamatmentes hitellel és pénzügyi támogatással segítik. A beruházások támogatására keretösszegről és ennek felemeléséről döntöttek. A Kormány kötelezte magát, hogy a konszolidáció időszakában annyi munkahelyet hoz létre, amennyi a vírus miatt megszűnt. A kormányzati koronavírus honlap tájékoztatása szerint az intézkedésekkel 260 ezer munkahelyet sikerült megmenteni.

Várható tendencia, különböző becslések szerint

Minden forrás a második hullám eljövételét feltételezi. De arra vonatkozóan, hogy mikor és milyen mértékben fogja sújtani a világot, nincsenek megbízható prognózisok. Nem is lehet biztonsággal becsülni a várható folyamat jellemzőit, mert a járvány bekövetkezte számtalan tényezőtől függ. Függ az átfertőzöttség mértékétől, a hivatalos szervek intézkedéseitől, és gyorsaságától, a lakosság magatartásától, a népesség összetételétől, a reményt keltő megelőzési, gyógyítási eljárásoktól, az oltóanyag gyártás megindulásától és alkalmazásától. A WHO javaslata szerint fontos, hogy az első szakasz tapasztalatait hasznosítsák az országok egy védekezési stratégia kialakítására.

A Magyarországra vonatkozó prognózisok reményre adnak okot. A Nemzeti Népegészségügyi Központ nyilatkozata szerint „a szennyvízből vett minták alapján a következő néhány hétben nem várható, hogy az aktív koronavírusos esetek száma megnő”. Biztató Merkely professzor prognózisa, miszerint a második hullám nem lesz nagyobb, mint az első, mivel az egészségügy és a kapcsolódó szakemberek felkészültek a járvány terjedésének figyelésére és a gyógyításra. Ezt támasztja alá, hogy bár a járvány érintettjeinek száma nő, a gyógyultak aránya nő, a halottaké csökken (1. táblázat). A Worldometers becslése szerint Magyarországon 2020. november 1-jén 680 fő lehet a járvány áldozata.

A járvány gazdasági következményei

A járvány egyéneket sújtó következményei a növekvő munkanélküliség az érintett ágazatokban, a jövedelemvesztés, a mozgás korlátozottsága, a bezártság neurotizáló hatása. Legnehezebb helyzetbe azok a gyermekes családok kerültek, akik elvesztették állásukat, ezzel jövedelmüket. A munkanélküliség és jövedelemcsökkenés nemzetközi mércével mért enyhébb

mértéke mellett azért is sújtotta az egyéneket hazánkban erőteljesen, mert jelentős annak a társadalmi rétegnek a száma, amelyik semmilyen tartalékkal nem rendelkezik.

A járvány a világ minden országát válságba taszította. A határok lezárásával, a lakosság mozgásának korlátozása miatt a turizmus bedőlt. A külkereskedelmi forgalom és a kiskereskedelem teljesítménye - az élelmiszer ágazat kivételével - csökkent. A légit közlekedés leállt, a vendéglátás, a szórakoztató ipar, a rendezvény-szervezés, a szolgáltatások iránti igények csökkentek, a rövid távú lakásbérlés befulladt. Cégek csökkentették a termelésüket, bár különféle megoldásokat alkalmaztak az alkalmazottak megmentésére, de kénytelenek voltak létszámleépítésre is. A KSH közleménye szerint a koronavírus-járvány hatására 2020. I. negyedévére lényegesen csökkent a munkaerő-kereslet. A személyes szolgáltatást nyújtó kisvállalkozások szüneteltették a tevékenységüket. A munkanélküliség emelkedett. A válságra jellemző kumulatív hatás nyomán a gazdaság leépülése gyorsuló ütemben zajlott a világ legtöbb országában. A hazai gazdasági motor, az autóipar világszerte csökkentette a termelését, vagy leállt. A globalizáció megmutatta kedvezőtlen hatását, az országok egymástól való függése mélyítette a válságot. A hazai valutaárfolyam romlott. Az élelmiszertermelő és forgalmazó, valamint a szállítványozó cégek munkája és termékei iránti kereslet nőtt.

Elsősorban azok az országok szenvedték meg a legjobban a koronavírus kedvezőtlen gazdasági következményét, amelyeket a járvány a leginkább sújtott, Európában Spanyolországot és Olaszországot, valamint az erős gazdasággal rendelkező Németországot is és más nyugat-európai országokat (Belgiumot, Ausztriát, Franciaországot).

5. táblázat: GDP változása az Európai Unió néhány országában 2020. I. és II. negyedévben 2019. IV. negyedévhez viszonyítva (%)

Ország	2020.I.	2020.II.
EU 27	97,2	
Ausztria	97,8	87,5
Franciaország	95,0	83,8
Litvánia	99,0	91,6
Németország	98,5	89,3
Spanyolország	94,9	77,6
Magyarország	98,3	

Eurostat alapján számítás.

Az Eurostat összehasonlítható adatbázisában a járvány hatását a GDP alakulására csak néhány országra lehet nyomon követni. Mint az 5. táblázatból látható 2020 első negyedévében még csak 1-3 százalék közötti a GDP csökkenése, Franciaországban 5, Spanyolországban 5,1 százalék. A második negyedévre Litvánia kivételével már 10 százalék feletti, Spanyolországban 22,4 százalék a csökkenés mértéke. A munkanélküliség az Európai Unió 27 országának átlagában a 2020. januárra jellemző 6,7 százalékról, júniusra 7,1 százalékra

emelkedett. Az EURO zónában ennél magasabb (7,8 százalék). A női foglalkoztatást a járvány jobban sújtotta, a nők 7,5 százaléka, a férfiak 6,7 százaléka volt munkanélküli júniusban,

Az Európai Unió Bizottsága Közleményben foglalkozott a járványhelyzet gazdasági következményeivel. A Közlemény szerint „A COVID-19-járvány az EU teljes gazdaságát érintő, a vállalkozásokat, a munkahelyeket és a háztartásokat sújtó jelentős visszaesés kockázatát hordozza magában. Célirányos állami segítségnyújtásra van szükség annak biztosítása érdekében, hogy elegendő likviditás álljon rendelkezésre a piacokon, hogy ellensúlyozni lehessen az egészséges vállalkozásokat érő károkat, és fenn lehessen tartani a gazdasági tevékenység folytonosságát a COVID-19-járvány kitörése alatt és után.” Mentőcsomagot dolgoztak ki, amelyben vissza nem térítendő támogatás és hitelfelvételről tanácskoztak az országok miniszterelnökei. Az öt napos a kemény viták utáni megállapodást az Európai Parlamentnek kell jóváhagyni.

A járványveszély megszűnése után

A járványveszély 2020. június 18-án megszűnt, helyette járványügyi készültség lépett életbe. A járvány első szakaszának lecsengésével a lakosságot érintő korlátozások enyhítéséről, a gazdaságélénkítő programok kiterjesztéséről döntött a Kormány. A legfontosabb feladat a hazai kedvező járványhelyzet megőrzése, és a gazdaság élénkítése. A korlátozások többségét feloldották. A fertőzések terjedése céljából szabályozzák a beutazásokat. A veszélyesség szempontjából az országokat három csoportba sorolták. Egészségügyi előírásokat szabtak a kiemelten veszélyeztetett országokból (piros jelzésű országok) érkezettekre, tesztek és karantén írtak elő. A lakossági védekezésre ajánlott módszereket nem változnak. A gazdaságélénkítő és munkahely megőrző programok kaptak prioritást. Gazdaságvédelmi Operatív Törzsét állt fel. Folytatódnak korábbi gazdaságélénkítő programok és kedvezmények. Működik a munkahelyvédelmi bértámogatás. Pályázatokat hirdettek a különösen érintett ágazatok számára (szállodafejlesztés, turizmus, panzióépítés). Kamatmentes hitel lehetőséget biztosítanak a kisvállalkozások számára. Támogatják a beruházásokat, a vállalkozások technológiai megújulását, az exportáló vállalatokat. Kormányzati információ szerint a beruházás támogatással több, mint 143 ezer munkahelyet védenek meg, 169 milliárd forint támogatással. Az agrártálca. 25 milliárd forintos válságkezelő támogatási programot javasol a mezőgazdaság és az élelmiszeripar szereplőinek.

Remélhető, hogy az egészségügy felkészítése, az érvényben levő intézkedések csillapítják a járvány második hullámának mértékét. A gazdaságvédelmi programok pedig a nemzetgazdaságot sújtó válság mélységét mérséklí.

2020. 08. 04.

A tanulmány a Magyar Reumatológia Haladásáért Alapítvány "Reumatológiai Mindenkinek" folyóiratának a COVID-járványról szóló számában közlés alatt van. Olvasható a www.reumatologia.hu honlapon.